

Ser mare és més barat que ser pare?

Al setembre el govern espanyol va anunciar l'ajornament de l'esperada ampliació de dos a quatre setmanes del permís de paternitat prevista per al gener del 2011. Sota el multifuncional argument de la crisi econòmica, des del govern s'ha considerat, literalment, que ara no és el moment d'engegar mesures destinades a "augmentar la implicació dels pares en la cura i atenció dels fills", que és el que preveu la llei. D'altra banda, a l'octubre el parlament europeu va aprovar l'informe per ampliar la durada mínima del permís de maternitat. Una ampliació que, després de la resolució de la Comissió Europea de dilluns, preveu passar de les catorze a les divuit setmanes. Malgrat que els opositors a la proposta de llei argumenten el cost excessiu de les mesures en un moment de contenció, la majoria del Parlament dona suport a una normativa que vol "permetre a la mare establir un vincle més fort amb el fill".

La coincidència que suposa ajornar l'ampliació del permís de paternitat i ampliar el de maternitat en un context de crisi econòmica posa damunt de la taula la hipòtesi que ser mare és més barat que ser pare. Què hi ha de veritat en aquesta idea?

Des d'una perspectiva econòmica es poden assenyalar, com a mínim, quatre certes. La primera està relacionada amb la discriminació salarial per raó de gènere que travessa el mercat laboral. Atès que els permisos de maternitat i paternitat preveuen el 100% de la retribució, el salari de les persones beneficiàries és clau per conèixer el seu cost econòmic. Mentre el sou mitjà de les dones sigui inferior al sou mitjà dels homes, a l'estat li sortirà més barata la mare o, dit d'una altra manera, més car el pare.

La segona certesa té a veure amb el cost d'oportunitat que li suposa a l'estat oferir permisos de paternitat en comptes de serveis. És a dir, fer-se càrrec del salari de la mare en

SARA MORENO COLOM

PROFESSORA SOCIOLOGIA, UAB

comptes d'ampliar la xarxa pública d'escoles bressol. Les certes tercera i quarta sorgeixen del fet que els permisos parentals són un dret exclusiu de les persones actives laboralment. D'una banda, cal recordar que la taxa d'activitat masculina és superior a la taxa d'activitat femenina: els pares superen les mares com a beneficiaris potencials dels permisos laborals. D'altra banda, en el cas de la població aturada, només tenen dret al permís les persones que perceben el subsidi d'atur: més homes que dones atesa la precarietat que caracteritza l'ocupació laboral femenina.

Quin és el cost d'aquestes reformes legislatives per a la vida quotidiana de les persones? Es pot augmentar la implicació del pare mentre s'estableix un vincle més fort de la mare amb els fills? Diversos estudis apunten el contrari. Quan la mare es fa seva la maternitat, allunya el pare de les seves responsabilitats tot definint rols que perduraran més enllà dels primers mesos de criança. Es tracta d'una estratègia de compensació en què l'èmfasi que la dona posa en el seu rol com a mare distancia l'home del seu rol com a pare i viceversa.

El temps que la mare dedica a les criatures és rígid, constant, i implica més feina que joc, el contrari que en el cas del pare

No falten arguments per justificar la presència més gran de la figura materna durant els primers mesos de la criança. L'alletament matern és una de les principals raons esgrimides, però passat aquest període, en què el principal protagonista de la mare és inevitable, sovint el pare es consolida com una figura absent o satèl·lit. Tal com evidencien les dades dels estudis sobre usos socials del temps, en aquests casos la justificació acostuma a ser l'exigència de la feina, que no deixa temps a l'home per fer de pare. La parella assumeix amb naturalitat que la dona sempre és mare mentre que l'home és pare quan pot.

Aquestes diferències en la identitat de la mare i del pare no són naturals ni casuals, sinó socials. I les seves conseqüències en la vida quotidiana no són poques. El temps que la mare dedica a la cura de les criatures és rígid, constant i implica més feina que joc. El temps que el pare dedica a la cura de les criatures és flexible, inconstant i implica més joc que feina.

Queda clar que el cost quotidià, en termes de temps i de feina, que comporta a la dona establir vincles més forts amb el seu fill als inicis de la criança és més elevat en comparació amb el pare. D'una banda, la disponibilitat i l'accessibilitat vers la cura de les criatures implica a la dona renúncies laborals i personals difícils de recuperar, sota l'estela d'un treball domèstic constant i mancat de reconeixement social i econòmic. D'altra banda, la dinàmica establerta durant els primers mesos de vida de la criatura estableix una norma quotidiana difícil de renegociar en el futur.

En definitiva, per a les finances de l'estat és més barat ser mare que ser pare però per a la vida quotidiana, resulta més car ser mare que ser pare. El cost quotidià de la maternitat i la paternitat s'equiparà quan representi per a l'estat, i per extensió, per a la societat, la mateixa inversió o despesa, segons com s'entengui, la mare i el pare.

SUSANA SUBIRANA

